

Børn um barnabækur

Gisleyg lesur ikki nógvar føroyskar bækur, tí hon heldur, at tær donsku eru nóg meira spennandi og hugtakandi.

— Eg haldi, at evni í teimum føroysku bókunum ofta er gott, men orðini og málið er keðligt og tungt. Eg havi tó lisið onkra í frllesing, sigur Gisleyg.

Av føroyskum bókum dárar henni væl Fløkjuna, men hon heldur, at Marianna skrivur bara um eina farna tíð.

Gisleyg Holm, 11 ár

Tey seks børnini, sum Sosialurin hevur tosað við, eru samd um, at føroysku barnabækurnar eru ov lítið spennandi.

Haraftrat siga tey, at evni í bókunum er ov gamalt — frá eini farnari tíð. Tey sakna at lesa um dagin í dag — teirra egna umhvørvi!

Sigmund Isfeld, 13 ár

Sigmund lesur mest danskar bækur, men hann hevur lisið nakrar føroyskar barnabækur:

— Eg haldi tær vera goðar, men turrar. Tað føroyska málið er tungt, og tað er ringt at finna nakað stuttligt á føroyskum. Annars haldi eg, at evni í bókunum er gott.

Sjálvur heldur hann, at ein tann besta bókin, hann hevur lisið á føroyskum, er Kring jørðina í kavbáti. Sigmund, sum lesur mest í frllestarráttum, heldur, at tær føroysku bækurnar taka seg væl út og at tær ikki eru dýrar.

Børnini ídnir lánarar

Higartil í ár eru útkomnar 19 barnabækur.

Av hesum eru 11 umsettir og 8 eru upprunaligar, tvs. at tær eru skrivadar á føroyskum.

Fyrrí smærri børn eru útkomnar 7 bækur og fyrrí stórrí børn aðrar 7. Afturat hesum eru eisini útkomnir 5 søgusøvn, sum kunnu lesast bæði av smærri og stórrí børnum.

Barnabókasavnið keypir sjálvsagt allar føroyskar barnabækur. A summum bókum verða keypt 6 eintøk, av øðrum 10 eintøk — alt eftir hvat slag av bókum talan er um.

Barnabókasavnið í Havn hevur eini 10.000 bind av bókum. Av hesum eru tann føroyski parturin bert ein lítill partur, umleið 10 prosent — sum rúmast í einum horni.

Útlánið av barnabókum var frá 1.4.78—1.4.79 32.680 bind. Ella sagt við øðrum orðum: at hvør bók á barnabókasavninum hevur verið lánt út meira enn 3 ferðir í tí tíðarskeiðinum.

Tølina vísa at 10 prosent av útlánum á barnabókasavninum er útlán av føroyskum barnabókum, og kann hetta lutfallsiga sigast at vera á góðari leið.

50 prosent av útlánum

um á Byarbókasavninum er til børn, og 50 prosent av lánarunum eru børn. Men børnini telja ikki meira enn 22 prosent av samlaða íbúgvaratálinum í Havn.

Ikki kann sigast annað enn, at børnini eru ídnir lánarar. Haraftrat kom so øll børnini, sum koma hvønn dag inn á bókasavnið, sita har og lesa og práta, men lána ikki heim við.

Annað virksemi

Umframt útlán av bókum, hevur barnabókasavnið eisini ymisk tiltøk fyri børn. Fyrrí tey smáu undir skúlaaldur er ein tími um vikuna, har tað verður sungið, spælt, sagt frá søgum, vist ljósmyndir o.a. Til hesar tímarnar koma sum oftast gestir uttanifrá og hjálpa til. Fyrrí teimum stórrí børnum verður filnur vistur ein dag um vikuna, og av og á verður tónleikur spældur.

Hetta verður alt gjørt fyri at børnini skulu fáa eitt so natúrligt tilknýti til bókasavnið sum gjørligt — at bókasavnið skal gerast ein so vanligur lutur í gerandisdegnum hjá børnunum sum til ber.

Samrøða við barnabókarithøvunda

Børnini eiga at fáa kenslu av, at tey liva í føroyskum umhvørvi

Tey føroysku børnini hava alt ov lítið at lesa á føroyskum. Av nógvum børnum havi eg skilt, at tey eru glád fyrrí tann føroyska lesnaðin, sum finst. Tí er tað av stór- um týðningi, at vit fáa nógvan lesnað, sum hevur føroyskan uppruna.

Soleiðis tekur Marianna Debes Dahl til í eini samrøðu, sum Barnasíðan í Sosialinum hevur havt við hana. Vit hava tosað um tað, hon skrivur og hvi hon skrivur.

Marianna hevur skrivað fyrrí bækur fyrrí eldri børn og tann síðsta er komin út í ár.

— Nær fyrst tú at skriva?

— Fyrsta bókin, eg skrivaði, var »Burtur á heiði«. Hana skrivaði eg fyrrí seks-sjey árum síðani. Eg skrivaði hana til eina barnabókakapping, sum Mentanargrunnurin hjá Studentafelagnum í Keypmannahavn út-skrivaði.

— Saknaði tú føroyskar barnabækur?

— Kappingin varð út-skrivað, tá tað var sakn- ur á føroyskum barnabókum.

— Eg haldi, at tað er ein vandi í tí bara at týða úr fremmandum máli til føroyskt. Ikki tí, tað er gott at fáa nógvar barnabækur á føroyskum. Men tað er keðligt, um bókurnar bara eru í útlendskum umhvørvi og um útlendskar trupulleikar. Tí mugu vit royna at fáa nakað við føroyskum uppruna.

— Hverji evni tekur tú serliga upp?

— Bókurnar hjá mær eru skrivaðar fyrrí stórrí børnum og unglingum. Tær eru um viðurskipti, sum hava vit tæy at gera.

— Er tað »verðin« í dag, tú skrivar um, ella er tað »verðin«, sum tú sjálv hevur upplivað, tá tú vart yngri?

— Tað skuldi helst verið tann »verðin«, sum børn liva í dag. Men tey, sum skrivað, eru altið ávirkað av tí, sum tey hava upplivað. So tað, sum eg skrivi, er helst eisini ein 15 ára gamalt.

— Hevur nakað barn ella ungfolk sagt við teg, at tað, sum tú skrivar, ikki er »in«?

— Eg havi ikki hoyrt børn siga tað, men eg havi varhugan av, at onkur heldur, at bókurnar áttu at verið meira knýttar til dagin í dag.

— Sjálv havi eg varhugan av, at bókurnar kundi verið meira aktu- ellar. Niðri í Danmark hava rithevdur nógvið at skriva um tað nýggjasta — beattón- leik, prutl, ungdoms- trupulleikar o.t.l. Eg eri ikki rættiliga komin so langt enn, men tað kemur kanska.

— Roynir tú slettis ikki at leggja teg eftir tí, sum er aktuelt ella »in« í dag?

— So lítið sum møg- ligt. Eg meti, at tað hevur týðning, at tey kunnu fáa eina kenslu av, at tey eru føroysk børn, og at tey hava nakað, sum onnur ikki hava.

— Allastaðni sæst, hvussu føroysk børn eru undir útlendskum árin. Tað veri seg innan tón- leik, klæði, lesnað o.s.fr. Tí haldi eg, at tað hevur stóran týðning at geva teimum okkurt, sum er

okkara egna. Ikki fyrrí at vera so ovur tjóðskapar- lig, men fyrrí at tey kunnu finna seg til rættis í tí føroyska um- hvørvinum og seta pris upp á tað, sum er okk- ara.

— Tá tú tekur teg frá »degnum í dag«, fært tú nóg væl fatur á teimum ungu lesarunum?

— Tað veldst um, hvussu livandi ein rit- høvundur skrivur. Eg ivist ikki í, at ein rit- høvundur kann skriva um og fyrrí børnum í dag og fáa serlig føroysk fyrríbrigdi við. Tað er nógvið serføroyskt at skriva um.

— Til dømis?

— Oyggiarnar, náttúr- an, umhvørvið, tann fø- øyska verumátan, og alt tað sum ikki hevur við pengar — tað sum ikki kann keypast — at gera. Hóast eg ikki havi alt hetta nýggja og »smarta« við, haldi eg, at minar bækur hava nakað at siga nútíðarbørnum kortini.

— Nógvið rithevdur hava eina ávísu ætlan við tí, teir skriva. Hevur tú tað, ella dárar tær bara at siga frá?

— Al tann tíð eg skrivi, er tað tí, eg havi okkurt at siga frá. Eg havi eina skrivitrongd, men eg kann ikki siga, at eg skrivi nakað av sann- føring. Tað er rætt, at summir rithevdur hava eina ávísu ætlan. Teir velja sær eitt evni, og skriva bókina eftir tí.

Hetta virkar ov bundið upp á meg.

— Hjá mær er tað meira kensluborið — tað er, sum frásøgnin bara veksur fram í mær. Og tá hon er nøkulunda fullgiggað, festi eg hana á blað.

— Ikki tí, eg kenni meg nógvið meira sann- førda — bæði politiskt og á annan hátt — enn tað, sum er komið fram í skrivningini hjá mær. Eg kundi kanska hugsa mær at veri meira sann- førd í skrivningini, men eg dugi helst ikki at fáa tað fram enn.

— Nú ert tú lærarinna. Fært tú hug at skriva nakað ávist, tá tú dag- liga fæst við børn?

— Jú, eg havi upplivað lötur, sum eg haldi vera áhugaverdar at brúka í eini bók. T.d. hvussu summi verða happað, hvussu tey klár- að seg, og um tey sjálvi hava skyldina.

— Hevur tú brúkt nakað?

— Ikki enn, men tað kemur kanska. Enn hevur skrivningin hálv- vegna verið endurminn- ingar.

— Ert tú nøgd við und- irtekuna?

— Eg haldi, at tær eru væl seldar og fegnist um, at tær verða lisnar. Tað er stuttligt, tá børn í skúlanum rópa: »Tú, eg havi lisið bókina hjá tær. Hon er forbiðð góð«, sigur Marianna at enda í samrøðuni.